

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)

SSN Michał Laskowski

Protokolant Elżbieta Wawer

w sprawie **K. R.**

skazanego z art. 191 § 2 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 28 sierpnia 2024 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie

z dnia 23 lipca 2020 r., sygn. akt VIII K 1042/19,

**1. uchyla zaskarżony wyrok w części orzekającej wobec K. R.
środek zabezpieczający w postaci umieszczenia w odpowiednim
zakładzie psychiatrycznym (pkt 4);**

**2. obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania
kasacyjnego.**

Jacek Błaszczyk Tomasz Artymiuk Michał Laskowski

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 lipca 2020 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-

Północ w Warszawie w sprawie o sygn. akt VIII K 1042/19:

- oskarżonego **K. R.** uznał za winnego tego, że w dniu 5 października 2019 roku w W. w okolicy ul. K. oraz ul. M., działając wspólnie i w porozumieniu z P.S. oraz inną, nieustaloną osobą, w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności w wysokości 70 złotych od G. J. używał wobec niego groźby bezprawnej pozbawienia życia oraz przemocy w postaci kopania i uderzania po głowie i całym ciele, powodując uraz wielomiejscowy twarzoczaszki i kończyn górnych pod postacią obustronnego złamania łuków jarzmowych, przedniej i tylnej ściany lewej zatoki szczękowej oraz kości nosa, bardzo licznych wylewów krwawych - zasinień, zadrapań, otarć naskórka i częściowo skóry właściwej z drobnym krwawieniem i obrzękiem, powodując naruszenie czynności narządów ciała i roztrój zdrowia trwający powyżej 7 dni i utratę telefonu komórkowego H. o wartości 400 złotych, a także zakupów spożywczych o wartości 35 złotych i czyn ten zakwalifikował z art. 191 § 2 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to skazał go, a na podstawie art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności (pkt 3);

1. na podstawie art. 93c pkt 4 k.k. w zw. z art. 93a § 1 pkt 4 k.k. orzekł wobec oskarżonego **K. R.** środek zabezpieczający w postaci umieszczenia w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym (pkt 4);
2. na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzekł od oskarżonych P.S. i **K. R.** solidarnie na rzecz pokrzywdzonego G. J. kwotę 15.000 złotych tytułem nawiązki (pkt 6).

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcie w przedmiocie zaliczenia oskarżonemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt 5) oraz w przedmiocie kosztów sądowych (pkt 7, 8, 9).

Powyższy wyrok, w odniesieniu do oskarżonego **K. R.**, uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego w dniu 12 października 2020 roku (k. 640-642 akt o sygn. VIII K 1042/19).

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie postanowieniem z

dnia 27 stycznia 2021 roku o sygn. akt VIII Ko 1613/20 (VIII K 1042/19) orzekł o umieszczeniu K. R. w [...] Centrum Zdrowia im. [...]w P., jako zakładzie psychiatrycznym o wzmocnionym poziomie zabezpieczenia, zgodnie z opinią Komisji Psychiatrycznej ds. Środków Zabezpieczających przy Ministrze Zdrowia (k. 4-8, 8a akt wykonawczych Sądu Rejonowego w Pruszkowie). Do wskazanej placówki leczniczej K. R. przyjęty został w dniu 26 lipca 2021 roku (k. 164 akt zastępczych wykonawczych).

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie postanowieniem z dnia 31 stycznia 2022 roku o sygn. akt VIII Ko 194/22 (VIII K 1042/19) zaliczył K. R. na poczet kary pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku, orzeczonej prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 23 lipca 2020 roku, sygn. akt VIII K 1042/19, okres pobytu wymienionego w [...] Centrum Zdrowia im. [...] w P. od dnia 26 lipca 2021 roku do dnia 21 października 2021 roku i tę karę pozbawienia wolności uznał za wykonaną w całości (k. 186 akt zastępczych wykonawczych).

Postanowieniem z dnia 10 marca 2022 roku o sygn. akt II Ko 608/22 (VIII K 1042/19 SR Warszawa Praga-Północ w Warszawie, II Śr. Zab. 6/22) Sąd Rejonowy w Pruszkowie, na podstawie art. 204 § 1 k.k.w. w zw. z art. 93b § 1 k.k., art. 93c § 1 k.k., art. 93d § 1 k.k. oraz art. 93g § 1 k.k. orzekł o dalszym stosowaniu wobec oskarżonego środka zabezpieczającego w zakładzie psychiatrycznym dysponującym wzmocnionymi warunkami zabezpieczenia, tj. w [...] Centrum Zdrowia im. [...] w P. W uzasadnieniu sąd wskazał, że „ zdaniem biegłych aktualny stan zdrowia psychicznego internowanego nie jest stabilny i po jego stronie w dalszym ciągu zachodzi wysoki stopień prawdopodobieństwa ponownego popełnienia czynu zabronionego o charakterze podobnym do tego stanowiącego podstawę jego obecnej internacji. K. R. wymaga dalszego stosowania środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym dysponującym wzmocnionymi warunkami zabezpieczenia. Sprawca, z uwagi na uzależnienie od substancji psychoaktywnych oraz aktywnym przyjmowaniem tychże substancji powinien być

poddany dalszym oddziaływaniom terapeutycznym ” (k. 38 akt wykonawczych Sądu Rejonowego w Pruszkowie).

Kolejnymi postanowieniami: z dnia 12 września 2022 roku, sygn. akt II Ko 3377/22 (VIII K 1042/19 SR Warszawa Praga-Północ w Warszawie, II Śr. Zab. 6/22) oraz z dnia 13 marca 2023 roku sygn. akt II Ko 781/23 (VIII K 1042/19 SR Warszawa Praga-Północ w Warszawie, II Śr. Zab. 6/22), Sąd Rejonowy w Pruszkowie, w oparciu o tę samą podstawę prawną oraz podobną argumentację, orzekł o dalszym stosowaniu wobec K. R. środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym (k. 117-118, 176 akt wykonawczych Sądu Rejonowego w Pruszkowie).

Postanowieniem z dnia 22 marca 2023 roku o sygn. akt II Ko 1471/23 (VIII K 1042/19 SR Warszawa Praga-Północ w Warszawie, II Śr. Zab. 6/22) Sąd Rejonowy w Pruszkowie na podstawie art. 201 § 2 k.k.w., jako miejsce wykonywania środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym orzeczonego wobec K. R., określił Samodzielny Publiczny Psychiatryczny ZOZ im. [...] w C. - w warunkach podstawowego poziomu zabezpieczenia, zgodnie z opinią Komisji Psychiatrycznej ds. Środków Zabezpieczających przy Ministrze Zdrowia (k. 182-185, 190 akt wykonawczych Sądu Rejonowego w Pruszkowie).

Postanowieniem z dnia 8 listopada 2023 roku o sygn. akt XIII Ko 2702/23 (VIII K 1042/19 SR dla Warszawy Praga-Północ w Warszawie, II Śr. Zab. 6/22) Sąd Rejonowy w Białymstoku, na podstawie art. 204 k.k.w., art. 201 k.k.w., art. 93b § 1 i 3 k.k., art. 93a § 1 pkt 4 k.k. orzekł o dalszym stosowaniu wobec K. R. środka zabezpieczającego, polegającego na umieszczeniu w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym w SPP ZOZ w C. na Oddziale o podstawowym stopniu zabezpieczenia wskazując, że z powodu choroby psychicznej wobec K. R. istnieje wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przez ww. podobnego czynu zabronionego. Biegli wskazali na konieczność pobytu K. R. w zakładzie psychiatrycznym w warunkach podstawowego zabezpieczenia (k. 28 -29 akt wykonawczych Sądu Rejonowego w Białymstoku).

Postanowieniem z dnia 7 marca 2024 roku o sygn. akt XHI Ko 629/24 (VIII K

1042/19 SR dla Warszawy Praga-Północ w Warszawie, II Śr. Zab. 6/22) Sąd Rejonowy w Białymstoku, na podstawie art. 204 k.k.w. art. 93b § 1 k.k., art. 199a i b k.k.w., uchylił środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym orzeczony wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 21 lipca 2020 roku (winno być 23 lipca 2020 roku) w sprawie VIII K 1042/19 wobec K. R. Opierając się na opinii biegłych lekarzy psychiatrów i psychologa sąd uznał, że dalsze leczenie K. R. w zakładzie zamkniętym, w którym wykonuje się środek zabezpieczający nie jest konieczne, albowiem biegli wskazali, że „nie istnieje obecnie wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przez niego czynu zabronionego”. Sąd dodał, że „internowany ma zostać umieszczony w DBS, gdzie będzie przebywał pod nadzorem personelu i będzie miał kontynuowaną farmakoterapię” (k. 52-54, 55, 56 akt wykonawczych Sądu Rejonowego w Białymstoku). Powyższe postanowienie uprawomocniło się w dniu 15 marca 2024 roku (k. 56 akt wykonawczych Sądu Rejonowego w Białymstoku).

Kasację od wyroku z dnia 23 lipca 2020 r. wniósł Prokurator Generalny, który zasakrzył rozstrzygnięcie w części dotyczącej orzeczenia o środku zabezpieczającym w postaci umieszczenia K. R. w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym i zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 93c pkt 4 k.k. w zw. z art. 93a § 1 pkt 4 k.k., poprzez ich wadliwe zastosowanie i orzeczenie wobec oskarżonego środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym, podczas gdy zgodnie z treścią art. 93b § 5 k.k. sąd orzeka pobyt w zakładzie psychiatrycznym tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi, tj. w ściśle określonych sytuacjach, o jakich mowa w art. 93g k.k., a żadna z przesłanek w nim wymienionych, nie odnosi się do oskarżonego K. R., bowiem nie jest on sprawcą, co do którego umorzono postępowanie o czyn zabroniony popełniony w stanie niepoczytalności określonej w art. 31 § 1 k.k. lub w stanie ograniczonej poczytalności określonej w art. 31 § 2 k.k., ani nie został skazany za jedno z enumeratywnie wymienionych przestępstw, tj. z art. 148 k.k., art. 156 k.k., art. 197 k.k., art. 198 k.k., art. 199 § 2 k.k. lub art. 200 § 1 k.k.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, stąd podlegała uwzględnieniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Istotnie bowiem zaskarżony wyrok, w części opisanej w kasacji, był obarczony rażącym uchybieniem prawa materialnego, spełniającym kryteria określone w przepisie art. 523 § 1 k.p.k.

Orzekając wobec skazanego K. R. środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym (art. 93a § 1 pkt 4 k.k.), Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi – Północ w Warszawie ocenił wyłącznie ogólne podstawy stosowania wszystkich środków zabezpieczających określone w art. 93c k.k. konstatując, że wobec skazanego zmaterializowała się przesłanka określona w § 4 tego przepisu. Zignorował natomiast podstawy szczególne stosowania środka w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym, skatalogowane w art. 93g § 1-3 k.k. Słusznie wskazał skarżący, że przepis powyższy stanowi *lex specialis* względem art. 93c k.k. i zawiera zamknięty katalog przesłanek determinujących orzeczenie internacji. Dokonując wykładni tego przepisu i posługując się wnioskowaniem *a contrario* należy wyrazić stanowisko, że wobec sprawcy określonego w art. 93c pkt 4 k.k. (popołniającego czyn wyczerpujący znamiona m. in. art. 191 § 2 k.k. i art. 157 § 1 k.k.) nie jest dopuszczalne orzeczenie środka zabezpieczającego, o którym mowa w art. 93a § 1 pkt 4 k.k. (pobyt w zakładzie psychiatrycznym). Wobec takiego sprawcy mogą być stosowane jedynie środki zabezpieczające określone w art. 93a § 1 pkt 1-3 k.k. (elektroniczna kontrola miejsca pobytu, terapia, terapia uzależnień).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić trzeba, że opisane w kasacji uchybienie miało istotny wpływ na treść wyroku, gdyż skutkowało orzeczeniem środka zabezpieczającego w postaci pobytu w szpitalu psychiatrycznym, przy braku ku temu ustawowych przesłanek, a więc było rażącą obrazą przepisu art. 93b § 5 k.k.

W tym stanie rzeczy wniosek o uchylenie wyroku w zaskarżonej części okazał się zasadny i skutkowało wydaniem orzeczenia kasatoryjnego bez konieczności wydania rozstrzygnięcia o charakterze następczym.

O kosztach sądowych postępowania kasacyjnego orzeczono w oparciu o przepis art. 638 k.p.k.

Jacek Błaszczyk Tomasz Artymiuk Michał Laskowski

[PGW]

[ms]